

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ และยุคแห่งข้อมูลข่าวสารร่วมกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การแข่งขัน และการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังโลกในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อการจัดการศึกษาพยาบาลเป็นอย่างมาก เนื่องจากการจัดการศึกษาพยาบาลมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ สามารถให้การดูแล ผู้ใช้บริการและประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้นการผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายและรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 ได้ั้น นักการศึกษาพยาบาลจะต้องมีการคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต วางแผนและ พัฒนาการจัดการศึกษาพยาบาลให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต โดยใช้ข้อมูลจากอดีต และปัจจุบันเป็นแนวทางเชื่อมโยงไปถึงอนาคต ดังนั้นการศึกษาถึงวิวัฒนาการของการจัดการศึกษาพยาบาล ในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษา พยาบาลจะช่วยให้มองเห็นภาพการจัดการศึกษาพยาบาลในอนาคตได้ชัดเจนมากขึ้น

วิวัฒนาการการศึกษาพยาบาลในประเทศไทยเริ่มต้นเมื่อปีพ.ศ. 2439 ในรัชสมัยของพระบาท สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระมหากษัตริย์คุณแห่งสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ได้ พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์จัดตั้งโรงเรียนแพทย์ผดุงครรภ์และหญิงพยาบาลขึ้น ในบริเวณโรงพยาบาล ศิริราช สังกัดกระทรวงธรรมการ หลักสูตรในระยะแรกมีเวลาเรียน 3 ปี โดยเรียนวิชาพยาบาล 2 ปี และ ผดุงครรภ์ 1 ปี การจัดการศึกษาพยาบาลเน้นการเรียนเพื่อฝึกหัดการเป็นผู้ประกอบอาชีพ การศึกษาและ หลักสูตรจะเน้นไปที่การปฏิบัติการเพื่อการดูแลเป็นหลัก ต่อมาในปีพ.ศ. 2468 เริ่มต้นยุคโรงเรียนพยาบาล ผดุงครรภ์สมัยใหม่ให้เป็นสากล ตามแนวทางของฟลอเรนซ์ ไนติงเกล โดยสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ได้นำครูพยาบาลชาวอเมริกันเข้ามาปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน และวางรากฐานของหลักสูตรระดับอนุปริญญา ใช้เวลาศึกษา 3 ปี 6 เดือน และรับนักศึกษาที่สำเร็จการ ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนี้สมเด็จพระบรมราชชนกได้ขอความร่วมมือช่วยเหลือจากมูลนิธิร็อกกี้ เฟลเลอร์ เพื่อส่งครูพยาบาลไปศึกษาต่อในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งครูพยาบาลเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการ พัฒนาการศึกษาพยาบาลเป็นอย่างมาก จนกระทั่งในปีพ.ศ. 2499 การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาพยาบาล

ได้ก้าวหน้าขึ้นถึงระดับปริญญาตรีเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เปิดสอนหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาล) มีระยะเวลาการเรียน 4 ปี รับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 และในปีพ.ศ. 2502 โรงเรียนพยาบาลทุกแห่งที่ยังคงมีหลักสูตรอนุปริญญาพยาบาล ได้เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 ทำให้การศึกษาพยาบาลมีมาตรฐานสูงขึ้น และเป็น การศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยสมบูรณ์ (กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล, 2539 : 203 - 204) รูปแบบของการ จัดการศึกษาจึงได้เปลี่ยนไปเป็นการจัดการศึกษาเพื่อการศึกษา การเรียนรู้มีความเป็นเนื้อหาวิชาการ มีการ คิดอย่างมีเหตุผล มีการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักการและทฤษฎีเป็นฐาน ดังเช่นการศึกษาในระดับ วิชาอื่น ๆ และเนื่องจากหลักสูตรพยาบาลในแต่ละสถาบันมีการใช้ชื่อหลักสูตรต่างกัน ทำให้ขาดเอกภาพ ในปี พ.ศ. 2525 ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้มีประกาศทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยเรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พยาบาลศาสตร์ และได้กำหนดชื่อหลักสูตรพยาบาล 4 ปีว่า หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ซึ่งหมายรวมถึงการ พยาบาล การผดุงครรภ์ และการอนามัย (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2537 : 23 - 24)

จะเห็นว่าการจัดการศึกษาพยาบาลในประเทศไทยได้พัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับ และในปัจจุบันได้มีการ เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาพยาบาลทั้งในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญา เอก โดยมีสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ผลิตพยาบาลวิชาชีพระดับพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 56 สถาบัน สังกัด ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร สภากาชาดไทย และเอกชน โดยสถาบันทุกแห่งจะต้องผ่านการรับรองสถาบันจากสภาการพยาบาล เพื่อให้ การจัดการศึกษาอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน แต่อย่างไรก็ดี ความพร้อมของแต่ละสถาบันรวมทั้งหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนก็ยังคงมีความแตกต่างกัน (กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล, 2539 : 205) แต่ทุก สถาบันการศึกษาพยาบาลก็ได้มีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับ สภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปดังเช่น การพัฒนาหลักสูตรของวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดกระทรวง สาธารณสุข ได้มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรเป็นลำดับ จากหลักสูตรพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์พ.ศ. 2520 มาเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์พ.ศ. 2528 ซึ่งเป็นหลักสูตรเน้นชุมชน เพื่อให้ สอดคล้องกับภาวะสุขภาพดีถ้วนหน้าในพ.ศ. 2543 ขององค์การอนามัยโลก และนโยบายของกระทรวง สาธารณสุขที่เน้นการสาธารณสุขมูลฐาน และภาวะสุขภาพดีของประชาชน และในพ.ศ. 2537 สถาบันพัฒนา กำลังคนด้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข ได้ตระหนักถึงความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงได้มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรใหม่เป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. 2537 โดยยังคงเป็นหลักสูตรเน้นชุมชนแต่ได้เพิ่มเติมในประเด็นของสิ่งแวดล้อม จริยธรรมของวิชาชีพ และให้ผู้เรียนมีการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ตระหนักในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ใน หลักสูตรนี้ได้เพิ่มรายวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา สารสนเทศกับการศึกษาค้นคว้า การใช้คอมพิวเตอร์ รวมทั้งให้ ความสำคัญกับวิชาภาษาอังกฤษ โดยให้เรียนทั้งหมด 6 หน่วยกิต เพื่อพัฒนาทักษะทางการอ่าน การฟัง การเขียน และการพูดภาษาอังกฤษ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงใหม่นี้

คาดหวังว่าจะสามารถสร้างพยาบาลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการพยาบาล ทั้งในสถานบริการและในชุมชนทุกระดับ มีความตระหนักในจริยธรรมของวิชาชีพเป็นสำคัญ ตลอดจนมีการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่องตลอดไป (สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข, 2537) ซึ่งวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่งได้เริ่มใช้หลักสูตรใหม่นี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 จนถึงปัจจุบัน จะเห็นว่าสถาบันการศึกษาพยาบาลได้มีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก นโยบายของประเทศ และนโยบายสาธารณสุข เนื่องจากการศึกษาพยาบาลจัดเป็นระบบหนึ่งในสังคมที่มีขนาดเล็ก จึงต้องขึ้นอยู่กับระบบใหญ่ คือ ประเทศและโลก ดังนั้นการจัดการศึกษาพยาบาลในอนาคตให้มีคุณภาพนั้น นักการศึกษาจะต้องให้ความสนใจและติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกและนโยบายของประเทศ เพราะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพ วิชาชีพการพยาบาลและการจัดการศึกษาพยาบาลในอนาคตอีกด้วยโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 โลกจะมีลักษณะไร้พรมแดน และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ดังที่ ทอฟฟเลอร์ (1980) ได้ทำนายอนาคตไว้ในหนังสือ The Third Wave ว่าโลกในยุคปัจจุบันและในยุคอนาคตกำลังอยู่ในยุคคลื่นลูกที่สาม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจากโลกในยุคคลื่นลูกที่หนึ่งหรือยุคเกษตรกรรม และโลกในยุคคลื่นลูกที่สองหรือยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมอย่างมากมาย ทอฟฟเลอร์ได้เสนอมุมมองการเปลี่ยนแปลงเชื่อมโยงจากโลกในยุคคลื่นลูกที่หนึ่งและคลื่นลูกที่สอง ไปสู่โลกในยุคคลื่นลูกที่สามได้อย่างชัดเจน โดยเสนอลักษณะของโลกในยุคคลื่นลูกที่สามว่า จะเป็นโลกยุคใหม่ที่เน้นข้อมูล การหาความสัมพันธ์และการสังเคราะห์ความรู้ ลักษณะอุตสาหกรรมจะเน้นความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ใช้พลังงานน้อย และไม่ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษ สังคมจะมีลักษณะแบบย่อยแยก ลักษณะการผลิตและสื่อสารมวลชนจะเน้นเพื่อบริโภคและมีลักษณะเฉพาะคน องค์กรจะมีลักษณะกระจายอำนาจ มีความยืดหยุ่นเรื่องเวลา ลักษณะการทำงานจะเน้นการทำงานที่บ้านโดยมีครอบครัวเป็นศูนย์กลางสตรีจะมีการเปลี่ยนบทบาทโดยเข้ามาทำงานในภาคเทคโนโลยีและสารสนเทศมากขึ้น และเนื่องจากโลกไร้พรมแดนมากขึ้น ทำให้อ่านาจรรัฐจะค่อย ๆ เสื่อมสูญไปโดยสถาบันระดับนานาชาติจะมีความสำคัญมากขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ ทอฟฟเลอร์ได้เสนอว่า ในการสร้างชีวิตที่สมบูรณ์และมีจิตใจที่เป็นปกติในโลกยุคใหม่ได้นั้น มนุษย์จะต้องตระหนักถึงความต้องการพื้นฐาน 3 ประการคือ 1) ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ต้องการความผูกพัน ความซื่อสัตย์ระหว่างกันทั้งในหมู่คนและระหว่างองค์กรมนุษย์ 2) ความต้องการโครงสร้างหรือหลักแห่งชีวิตของตน 3) ความต้องการความหมายของชีวิต

นอกจากนี้ในซิปิตต์ และเบอร์ตัน (1990) ได้ทำนายอนาคตของโลกในปีค.ศ. 2000 ไว้ในหนังสือ Megatrends 2000 เพื่อเตรียมรับศตวรรษที่ 21 ว่าแนวโน้มใหญ่ที่สำคัญของโลกที่จะมีผลกระทบต่อชีวิตเรามากที่สุดคือ การแบ่งบานของเศรษฐกิจที่เป็นไปแบบทั้งโลก การฟื้นฟูทางด้านศิลปะ การเกิดขึ้นของตลาดเสรีสังคมนิยม วิถีดำเนินชีวิตแบบทั้งโลกกับชาตินิยมทางวัฒนธรรม การแปรรัฐสวัสดิการให้เป็น

รัฐเอกราช การผงาดขึ้นของแปซิฟิกกริม ทศวรรษที่สตรีก้าวสู่ความเป็นผู้นำ ยุคแห่งชีววิทยา การฟื้นฟูของ ศาสนาของรอบพันปีใหม่ และชัยชนะของปัจเจกชน

จากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกและการทำนายอนาคตของนักอนาคตเหล่านี้ ทำให้ทุก ประเทศและทุกองค์กรมีความตื่นตัว โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งกำลังจะก้าวเข้าสู่ความเป็นนิคส์ จึงมีความ จำเป็นที่จะต้องศึกษาภาพรวมของโลก เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นประชาชาติแนวหน้า จะเห็นว่ารัฐบาล ให้ความสำคัญกับการมองอนาคตของประเทศไทย จึงได้มีการจัดสัมมนาเฉลิมพระเกียรติเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 ในหัวข้อวิสัยทัศน์ประเทศไทย เพื่อหาแนวทางพัฒนาประเทศและสังคมไทยใน อุดมคติอีก 25 ปีข้างหน้า ผลการสัมมนาพบว่า การพัฒนาที่ผ่านมาของประเทศไทยเป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน โดยการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องเน้นที่การพัฒนาคน ซึ่งการพัฒนาคนจะเป็นพื้นฐานในการที่จะพัฒนาความมั่นคง ของชาติและเศรษฐกิจ โดยต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องบน พื้นฐานของความ เป็นจริง พร้อมทั้งเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญกับการศึกษามากที่สุด (ซึ่งพัฒนาคน - การเมืองสร้างสังคมใน 'อุดมคติ', 2539) จากเป้าหมายและการให้ความสำคัญของการพัฒนาคน จึงได้มีการ กำหนดการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของคนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 อีกด้วย

จะเห็นว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้จัด ทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2533 - 2547) เพื่อให้การอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการ สร้างเสริมสภาพสังคมที่พึงประสงค์ และสอดคล้องต่อความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของประเทศ โดยใน แผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งขยายขอบเขตกลุ่มเป้าหมายของอุดมศึกษาให้กว้างขวาง ยิ่งขึ้น ปรับปรุงการดำเนินการกิจของสถาบันอุดมศึกษา พัฒนาการอุดมศึกษาให้มีความหลากหลาย รวมทั้งให้มีอิสระและความคล่องตัวสูงขึ้นในการบริหารงาน พัฒนาการบริหารงานภายในสถาบันอุดมศึกษาให้ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทาง ด้านนโยบายด้านการสอน นอกจากจะมุ่งเน้นการปรับปรุงรูปแบบการให้การศึกษา วิธีการสอนและพัฒนา หลักสูตรแล้ว ยังเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตเพื่อให้เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ รวมทั้ง ส่งเสริมคุณลักษณะของบัณฑิต เพื่อส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลก พัฒนาคุณลักษณะที่เป็นที่ ต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งเน้นทักษะพื้นฐานทางด้านภาษา การจัดการ และการใช้คอมพิวเตอร์ มากขึ้น (คณะกรรมการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว, 2533) ดังที่กล่าวข้างต้นแล้วว่า การจัดการศึกษา พยายามเป็นการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นการจัดการศึกษาพยายามจะต้องพิจารณาให้ สอดคล้องกับแผนอุดมศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด และเนื่องจากวิชาชีพการพยาบาลเป็นการให้บริการ แก่ผู้ใช้บริการและประชาชน ดังนั้นการจัดการศึกษาพยาบาลจะต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อ ปัญหาสุขภาพ และแนวโน้มปัญหาสุขภาพในอนาคตอีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพ และแนวโน้มการบริการทางสุขภาพที่จะพบได้ในอนาคต เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสาธารณสุข จะพบว่าโครงสร้างของประชากรจะเปลี่ยนไป กล่าวคือ ประชากรในวัยแรงงานหรือวัยหนุ่มสาวและวัยกลางคน (อายุ 15 - 59 ปี) และวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ประชากรวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า 15 ปี) มีสัดส่วนลดลง (จุฑามณี เอี่ยมสุพรรณ, ภาณี แสนเจริญ, วณาลี เลิศวงศ์ไพศาล, 2534 : 216) จากการที่จำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาและความต้องการการดูแลที่ซับซ้อน รวมทั้งต้องการผู้ดูแลเพิ่มขึ้น ระยะการอยู่โรงพยาบาลสั้นลง ค่ารักษาพยาบาลสูงขึ้น จำนวนผู้ป่วยเรื้อรังเพิ่มขึ้น ทำให้ต้องกลับไปดูแลต่อเองที่บ้าน สังคมเมืองมีโรคที่เกิดจากพฤติกรรมและวิถีการดำเนินชีวิต เช่นโรคเอดส์ โรคติดต่อ ปัญหาสุขภาพจิต การติดยาเสพติด รวมทั้งโรคที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม อุบัติเหตุ (สมจิต หนูเจริญกุล, 2536 : 74) และปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาทางอุตสาหกรรม (วิฑูร แสงสิงแก้ว, 2539) การดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศทำให้ผู้ประกอบการและนักธุรกิจชาวต่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในประเทศไทย ความต้องการการบริการสาธารณสุขและการรักษาพยาบาลของชาวต่างประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้น ประกอบกับความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ระบบคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ ทำให้วิชาชีพการพยาบาลต้องมีการพัฒนาการสื่อสาร ภาษา การใช้คอมพิวเตอร์ และเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลในแต่ละวัฒนธรรมเป็นอย่างดีด้วย นอกจากนี้ผลจากการขาดแคลนพยาบาลอย่างมาก ทำให้มีการผลิตผู้ช่วยเหลือคนไข้จำนวนมาก เพื่อแบ่งเบาภาระงานบางส่วนของพยาบาลวิชาชีพ ส่งผลต่อคุณภาพการพยาบาลและบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา และบริหารจัดการบุคลากรเหล่านี้ด้วย (American Association of Colleges of Nursing , n.p. ; Johnson, 1995 : 53 ; Manuel and Sorensen, 1995 : 248) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อการจัดหลักสูตรการศึกษาพยาบาลเป็นอย่างมาก

จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ปัญหาสุขภาพ และลักษณะการพยาบาลในอนาคตเปลี่ยนไป ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาพยาบาลจึงจำเป็นต้องมีการปรับหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม ดังที่ละออ หุตางกูร (2534 : 34 - 37) ได้เสนอข้อคิดในการจัดการศึกษาพยาบาลในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535 - พ.ศ. 2544) ไว้ว่า ควรจัดการศึกษาเพื่อเสริมประสิทธิภาพของพยาบาลในการประกอบวิชาชีพในสังคมที่เปิดรับนานาชาติมากขึ้น พัฒนาความสามารถของพยาบาลในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร พัฒนาอรรถภาพในการประกอบวิชาชีพการพยาบาล พัฒนาสมรรถภาพและคุณภาพในการผลิตบุคลากรทางการพยาบาลให้แก่สังคม เสริมสร้างเจตคติและความสมัครใจของผู้จบการศึกษาพยาบาล และพัฒนาคุณภาพการพยาบาล จากการศึกษาของ The Generic Baccalaureate Nursing Data Project [GBNDP] (quoted in Johnson, 1995 : 53) พบว่าหลักสูตรการศึกษาพยาบาล ควรจะมีการเตรียมบัณฑิตพยาบาลสำหรับบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในอนาคต โดยในหลักสูตรควรจะเน้นให้มีการรักษาสุขภาพ ทักษะการจัดการ การดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องที่บ้าน

การพยาบาลผู้สูงอายุ และการใช้คอมพิวเตอร์ ดังนั้นพยาบาลรุ่นใหม่นอกจากจะมีความรู้ความสามารถทางด้าน การให้การพยาบาลแล้ว ยังจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพในสังคมที่มีการปรับเปลี่ยนทางด้านความต้องการอย่างต่อเนื่องได้เป็นอย่างดี (Johnson, 1995 : 53) นอกจากนี้ เกษม วัฒนชัย (2538 : 4 - 9) ได้เสนอแนวคิดของนักคิดในแนวอเมริกันในการสร้างประชาชนชาวอเมริกันให้เป็นพลเมืองโลก (Global Competence) ในอนาคตที่ได้ นั้น จะต้องมีความสามารถทางภาษา โดยภาษาที่สำคัญคือภาษาอังกฤษ และภาษาที่ควรจรรู้คือภาษาจีนหรือ ญี่ปุ่น สำหรับคนไทยจะต้องมีความสามารถทางด้านภาษาไทยเป็นอย่างดีด้วย มีความสามารถทางคอมพิวเตอร์ เป็นผู้มีการศึกษารวมทั้งการศึกษาด้วยตนเอง มีความสามารถทั่วไปและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีทักษะในการเรียนรู้ ทักษะในการบริหารจัดการและมีค่านิยมร่วมสมัย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับคุณลักษณะของพยาบาลวิชาชีพในปีค.ศ. 2020 เพื่อให้พยาบาลบรรลุถึง “ การก้าวมัน ทันโลก ” ของอำพล จินดาวัฒนะ (2539 : 28 - 29) โดยได้เพิ่มเติมภาวะผู้นำและมีพฤติกรรมสุภาพที่เป็นตัวอย่างอีกด้วย จะเห็นว่าวิชาชีพการพยาบาลก็เป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความเป็นสากล มีการติดต่อสื่อสารและทำงานร่วมกับทีมสุภาพ และต้องพัฒนาความเป็นเลิศทางด้านวิชาชีพการพยาบาล รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับพยาบาลทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนามาตรฐานการพยาบาลประกอบกับพยาบาลเองก็เป็นบุคคลหนึ่งในสังคม การจัดการศึกษาพยาบาลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผลิตบัณฑิตพยาบาลให้มีความสามารถในการเป็นพลเมืองของโลกได้อย่างมีคุณภาพและสามารถก้าวมัน ทันโลกอีกด้วย

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า โลกในปัจจุบันและในอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากโดยเฉพาะในพ.ศ. 2544 เป็นการเริ่มต้นศตวรรษที่ 21 และสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ซึ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคน ประกอบกับสิ้นสุดเป้าหมายสุขภาพดีถ้วนหน้าในพ.ศ. 2543 ที่องค์การอนามัยโลกได้กำหนดไว้ และพ.ศ. 2549 เป็นปีสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และอยู่ในระหว่างศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากมาย สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการจัดการศึกษาพยาบาลที่จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตพยาบาล ให้มีสมรรถนะทางการพยาบาลตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในพ.ศ. 2544 ถึง 2549 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ในพ.ศ. 2544 ถึง 2549 โดยใช้กลวิธีวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย เพื่อหาความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ในพ.ศ. 2544 ถึง 2549 ของผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาล การศึกษาพยาบาล และผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการพยาบาล ทำให้มองเห็นภาพสมรรถนะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในอนาคตและนำมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดการประเมินและตรวจสอบสมรรถนะของบัณฑิตพยาบาล และพัฒนาการจัดการศึกษาพยาบาลให้มีคุณภาพ เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีสมรรถนะที่พึงประสงค์ และให้บริการพยาบาลแก่ผู้ใช้บริการและประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงกับความต้องการของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกในพ.ศ. 2544 ถึง 2549

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ในพ.ศ. 2544 ถึง 2549 ด้านบุคลิกภาพ การปฏิบัติการพยาบาล คุณธรรม จริยธรรม วิชาการ การบริหารภาวะผู้นำ ทักษะเกี่ยวกับมนุษย์และมวลชน การใช้เทคโนโลยี อนามัยสิ่งแวดล้อม การวิจัย เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข และกฎหมายและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ให้ข้อมูล คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้วางนโยบายการพยาบาลและผู้แทนองค์กรวิชาชีพ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพยาบาล กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการพยาบาล กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางการปฏิบัติการพยาบาล และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา มนุษยศาสตร์ แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการวิจัย

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ สมรรถนะของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ในพ.ศ. 2544 ถึง 2549 ซึ่งครอบคลุมสมรรถนะด้านบุคลิกภาพ สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาล สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม สมรรถนะด้านวิชาการ สมรรถนะด้านการบริหาร สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ สมรรถนะด้านทักษะเกี่ยวกับมนุษย์และมวลชน สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี สมรรถนะด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม สมรรถนะด้านการวิจัย สมรรถนะด้านเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข และสมรรถนะด้านกฎหมายและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจ เต็มใจ และมีอิสระในการให้ข้อมูล
2. วันเวลาที่แตกต่างกัน ในการตอบแบบสอบถามแต่ละรอบของผู้เชี่ยวชาญ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สมรรถนะของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงความสามารถของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ที่เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม ตลอดจนบุคลิกลักษณะในการปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพในพ.ศ. 2544 ถึง 2549 แบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

สมรรถนะด้านบุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลของบัณฑิตพยาบาลที่แสดงออกถึงความเป็นผู้มีสุขภาพด้านร่างกายและจิตใจแข็งแรงสมบูรณ์ การแต่งกาย กิริยามรรยาท ท่าทาง วาจา ความมั่นคงทางอารมณ์และความควบคุมอารมณ์ การมีไหวพริบปฏิภาณดี ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีอารมณ์ขัน การมองโลกในแง่ดี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความอดทน อดกลั้น และการปรับตัว

สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบัณฑิตพยาบาลในการบูรณาการความรู้และประยุกต์ใช้ทฤษฎีการพยาบาล หลักการและศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติการพยาบาล มีทักษะในการสังเกตและสามารถประเมินปัญหาสุขภาพ และความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วยได้อย่างครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม วางแผนการพยาบาล โดยใช้กระบวนการพยาบาลและเปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัว ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนดูแลสุขภาพของตนเอง ปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวมครอบคลุมบทบาทด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ใช้บริการ มีทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเป็นอย่างดี และมีศิลปการพยาบาล มีความสามารถในการให้การดูแลผู้ป่วยที่มีแนวโน้มปัญหาสุขภาพในอนาคต โดยในการปฏิบัติการพยาบาลจะต้องคำนึงถึงความพึงพอใจและสิทธิของผู้ใช้บริการ คัดัดีศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชน ความแตกต่างทางวัฒนธรรม มาตรฐานการพยาบาล เอกสิทธิ์วิชาชีพ กฎหมาย และจรรยาวิชาชีพ รวมทั้งรู้จักใช้และผสมผสานภูมิปัญญาพื้นบ้านกับการดูแลสุขภาพแนวใหม่ในการส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสุขภาพจากความเจ็บป่วย

สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง คุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่แสดงออกถึงความมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพ จริยธรรม ศีลธรรม ใช้เหตุผลและตัดสินใจปัญหาทางจริยธรรมได้อย่างเหมาะสม เต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้ให้บริการโดยไม่หวังผลตอบแทน ความรักความเมตตา เอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น ปรารถนาที่จะช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์ เคารพสิทธิมนุษยชน ไม่เปิดเผยความลับของผู้ป่วย มีความรับผิดชอบ ชยันหมั่นเพียรอุทิศเวลาให้แก่งาน เสียสละ ซื่อสัตย์ต่อตนเองและหน้าที่ ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ มีระเบียบวินัย มีความยุติธรรม ไม่กล่าวเท็จ ความกตัญญูรู้คุณ ความละเอียดรอบคอบ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล และจงรักภักดีต่อหน่วยงานและองค์กร

สมรรถนะด้านวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบัณฑิตพยาบาลว่ามีความรู้ในหลักการพยาบาลและทฤษฎีการพยาบาล ติดตามข่าวสารและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การเมือง วิทยาการทางการแพทย์ ปัญหาสุขภาพในอนาคต พัฒนากลยุทธ์การป้องกันความเจ็บป่วยของผู้ใช้บริการ สอน ให้คำแนะนำและถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ให้กับผู้ใช้บริการ ประชาชนที่มีสุขภาพ เพื่อนร่วมวิชาชีพทั้งในและต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะในการให้คำปรึกษา ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาพยาบาลในการจัดโปรแกรมการศึกษา อบรม คุงานทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่นักศึกษา ริเริ่มค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ ในด้านการพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ มีความใฝ่รู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ รู้จักเลือกสรรข้อมูลที่มีประโยชน์ มีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิตและพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำผลงานทางวิชาการ นำเสนอและเผยแพร่ผลงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างบรรยากาศทางวิชาการ กล้าเสนอความคิดเห็นต่อสังคม และพัฒนาความเป็นเลิศทางด้านวิชาชีพการพยาบาล

สมรรถนะด้านการบริหาร หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบัณฑิตพยาบาลว่า มีความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการทางการพยาบาลและการบริหารทั่วไป มีความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ เข้าใจภารกิจและขอบข่ายงาน ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าทีมการพยาบาลและสมาชิกทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการจัดระบบงาน บริหารทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ มีความสามารถในการมอบหมายงาน นิเทศ วิเคราะห์งาน ตัดสินใจแก้ปัญหา แก้ไขข้อขัดแย้งและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ควบคุม ติดตามงาน ตรวจสอบคุณภาพงานและประเมินผลงาน เสริมสร้างพลังอำนาจประสานงาน บริหารเวลา ให้ความสำคัญกับผู้ร่วมงานเท่าเทียมกัน ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร สร้างแรงจูงใจ มีศิลป์ในการตำหนิและยกย่องสรรเสริญผู้ร่วมงาน มีความสามารถในการผ่อนคลายสถานการณ์ตนเองและผู้ร่วมทีม นำสารสนเทศ แนวคิดและกลยุทธ์ทางการบริหารใหม่ ๆ แนวคิดเชิงธุรกิจ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลและหน่วยงาน

สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบัณฑิตพยาบาลว่า มีความรู้ในทฤษฎีภาวะผู้นำและทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ยอมรับความสามารถและข้อจำกัดของตนเอง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสุขภาพ และการเสนอข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบบริการสุขภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ สามารถพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตและเตรียมรับสถานการณ์ได้ทันที่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจและนำกลุ่มให้ปฏิบัติงานได้อย่างหนึ่งให้ได้ผลดียิ่ง สามารถสร้างวัฒนธรรมของทีม เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานแสดงศักยภาพในการทำงาน กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมและรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้น มีศิลป์ในการประนีประนอม สามารถรับมือกับการต่อต้านได้ มีความยืดหยุ่นและผ่อนปรน เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในเรื่องส่วนตัวและการปฏิบัติงานในหน้าที่ และรักษาภาพลักษณ์ของวิชาชีพ

สมรรถนะด้านทักษะเกี่ยวกับมนุษย์และมวลชน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบัณฑิตพยาบาลในการรู้จักธรรมชาติของมนุษย์ และวิธีการใช้คนให้ทำงานร่วมกันจนบรรลุเป้าหมายองค์กรได้ เรียนรู้เข้าใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรมและยอมรับความแตกต่างของบุคคล มีการรับรู้และไวต่อความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น ทำงานร่วมกับทีมสุขภาพและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร มีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ ผู้ร่วมงานและประชาชน มีความสามารถทางภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี มีทักษะการพูดในที่ชุมชน มีทักษะในการโต้ตอบ ปฏิเสธและเจรจาต่อรอง มีความสามารถในการประสานประโยชน์และสร้างเครือข่ายให้ความเคารพและให้เกียรติผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา เผยแพร่ประชาสัมพันธ์วิชาชีพและคุณค่าแห่งวิชาชีพให้เป็นที่ปรากฏแก่สังคม มีส่วนร่วมและเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพการพยาบาล ริเริ่มและสนับสนุนกิจกรรมที่ก่อให้เกิดสันติสุขและยกระดับคุณภาพชีวิต มีจิตสำนึกในการอุทิศตนเพื่อประโยชน์สุขของมวลชน ทำประโยชน์เพื่อคนส่วนใหญ่ เพื่อสันติสุขของมนุษยชาติและมุ่งตอบสนองมวลชน อนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของประเทศชาติ ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ เคารพกติกาของสังคม และดำรงตนเป็นพลเมืองดีของสังคม

สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบัณฑิตพยาบาลว่ามีความรู้ในการใช้เครื่องมือใหม่ ๆ และรู้จักประเมินผลกระทบของเทคโนโลยีต่อผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชน มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้กับเทคโนโลยีใหม่ ๆ และเลือกใช้อย่างเหมาะสม สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพยาบาลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเข้าใจสภาพจิตใจของผู้ป่วยที่ต้องใช้เครื่องมืออ่อนแรงที่เป็นเทคนิคใหม่ ๆ สอนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ แก่ผู้ร่วมงาน รวมทั้งการดูแลและการเก็บบำรุงรักษา มีความรู้และทักษะพื้นฐานทางด้านคอมพิวเตอร์ สามารถนำคอมพิวเตอร์ไปประยุกต์ใช้ในการจัดระบบข้อมูลบุคลากรและนำมาใช้ประโยชน์ทางการพยาบาลได้ มีความสามารถในการใช้ระบบเครือข่ายข้อมูลในการติดต่อ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ทางการพยาบาล รู้จักคุณค่าของสารสนเทศ และมีจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ

สมรรถนะด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบัณฑิตพยาบาลว่ามีความรู้ในเรื่องอนามัยสิ่งแวดล้อม มลภาวะเป็นพิษและผลเสียต่อภาวะสุขภาพของประชาชน สามารถประเมิน วินิจฉัยอาการ และให้การพยาบาลผู้ใช้บริการที่ได้รับมลภาวะเป็นพิษทั้งในระยะวิกฤติและระยะต่อเนื่อง รวมทั้งป้องกันอันตรายจากสิ่งแวดล้อมได้ ให้ความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ การจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะและการพิทักษ์ไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ดีแก่ประชาชนที่มาใช้บริการ มีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

สมรรถนะด้านการวิจัย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบัณฑิตพยาบาลว่ามีความรู้ด้านการวิจัยและวิธีวิจัย ฐานนโยบายทิศทางการวิจัยของประเทศ ระบบสาธารณสุขและการพยาบาล สร้างทีมวิจัยและเป็นผู้ร่วมทีมในการทำวิจัย มีความสามารถในการทำวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติรวมทั้งนำสถิติหรือปัญหาจากการปฏิบัติงานมาเป็นข้อมูลในการวิจัย อ่านวิเคราะห์ผลงานวิจัยได้ เผยแพร่ผลงานการวิจัย สนับสนุนและร่วมมือในการทำวิจัย สามารถนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติพยาบาล มีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ และคิดอย่างเป็นระบบ มีความช่างสังเกตและช่างสงสัยรักการค้นคว้าและการแสวงหาคำตอบ รักการแสดงความคิดเห็นและยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่น มีจิตวิจัย และจรรยาบรรณของนักวิจัย

สมรรถนะด้านเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบัณฑิตพยาบาลว่า มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขและผลกระทบต่อสุขภาพงบประมาณของหน่วยงานและเศรษฐกิจของประเทศ เข้าใจสภาพการแข่งขันในด้านอุตสาหกรรมการรักษายาพยาบาล และสามารถกำหนดกลยุทธ์การแข่งขันเพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้ใช้บริการ นำความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการพยาบาลและการบริหารงาน เข้าใจระบบประกันคุณภาพการพยาบาลและการประกันสุขภาพเป็นอย่างดี ติดตามข่าวสารการเปลี่ยนแปลงนโยบายกองทุนประกันสังคมและการประกันสุขภาพ มีแนวคิดและปฏิบัติการพยาบาลโดยยึดหลักการประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย แรงงาน และคุ้มค่า คำนึงทุนทางสุขภาพ ตรวจสอบและประกันคุณภาพการพยาบาล มีความสามารถในด้านการตลาด มีส่วนร่วมในการกำหนดราคาค่าบริการที่ทำให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรม

สมรรถนะด้านกฎหมายและการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบัณฑิตพยาบาลว่า มีความรู้ในเรื่องกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล รวมทั้งกฎหมายทั่วไปและกฎหมายครอบครัว เข้าใจกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและกฎข้อบังคับอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน สนับสนุนและยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตยและการปกครองระบอบประชาธิปไตย เข้าใจในบทบาทหน้าที่สิทธิของพลเมืองเป็นอย่างดี ติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและความเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในและต่างประเทศ สามารถให้ข้อมูลแก่บุคคลเพื่อให้การสนับสนุนในทิศทางที่เร้ามุ่งหวัง

บัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ หมายถึง บัณฑิตพยาบาลที่จบการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานครและเอกชน จบการศึกษาในพ.ศ. 2544 ถึง 2549

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้สมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ใน พ.ศ. 2544 ถึง 2549
2. เป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาพยาบาล นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรพยาบาลและเตรียมบัณฑิตพยาบาล ให้มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของสังคม ในพ.ศ. 2544 ถึง 2549
3. ใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือติดตาม และประเมินผลสมรรถนะของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์หลังจากจบการศึกษาแล้ว
4. เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ และพยาบาลวิชาชีพ

ศูนย์วิทยพักร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย